

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2003-2004

8 MARS 2004

Proposition de loi modifiant les articles 965, 981 et 989 du Code judiciaire en vue d'accélérer les procédures d'expertise

(Déposée par Mme Clotilde Nyssens et consorts)

DÉVELOPPEMENTS

La présente proposition de loi se situe dans le prolongement d'autres propositions de loi déposées par certains auteurs de la présente proposition, visant à réformer la procédure d'expertise. Ainsi la proposition de loi modifiant les dispositions du Code judiciaire relatives à l'expertise judiciaire, déposée par Clotilde Nyssens(1).

Cette proposition vise à limiter le recours aux expertises, à éviter les lenteurs dans la procédure en confiant au tribunal le contrôle du déroulement de la procédure d'expertise, à éviter les abus en matière de coût en donnant au tribunal différents moyens d'action comme la fixation de nouveaux délais assortis de sanctions, la réduction de droit des honoraires de l'expert ou la mise en cause de la responsabilité de

(1) Doc. Sénat, n° 3-60: cette proposition reprend le texte d'une proposition qui a déjà été déposée au Sénat le 21 décembre 2001 (doc. Sénat, n° 2-994/1, 2001-2002). Elle est redéposée par Clotilde Nyssens au Sénat et par Melchior Wathelet à la Chambre; voyez aussi doc. Sénat, n° 3-53, proposition de loi portant diverses mesures structurelles tendant à résorber l'arriéré judiciaire en matière civile (articles 9 à 11) déposée par Clotilde Nyssens.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2003-2004

8 MAART 2004

Wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 965, 981 en 989 van het Gerechtelijk Wetboek, teneinde de procedures voor het deskundigenonderzoek te versnellen

(Ingediend door mevrouw Clotilde Nyssens c.s.)

TOELICHTING

Dit wetsvoorstel ligt in het verlengde van andere wetsvoorstellen die sommige indieners van dit voorstel reeds hebben ingediend om de procedure voor het deskundigenonderzoek te hervormen. Het gaat dan onder meer over het wetsvoorstel tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende het deskundigenonderzoek, ingediend door mevrouw Nyssens(1).

Dit voorstel strekt ertoe een al te frequent beroep op deskundigenonderzoeken te voorkomen, vertraging bij het deskundigenonderzoek te voorkomen door de rechtbank het verloop van het deskundigenonderzoek te laten controleren en misbruiken inzake kosten van het deskundigenonderzoek te voorkomen door de rechtbank diverse actiemiddelen ter beschikking te stellen zoals het vastleggen van nieuwe termijn-

(1) Stuk Senaat, nr. 3-60: dit voorstel neemt de tekst over van een voorstel dat reeds op 21 december 2001 in de Senaat werd ingediend (stuk Senaat, nr. 2-994/1, 2001-2002). Het werd opnieuw ingediend in de Senaat door mevrouw Clotilde Nyssens en in de Kamer door de heer Melchior Wathelet; zie ook stuk Senaat, nr. 3-53, wetsvoorstel houdende diverse structurele maatregelen teneinde de gerechtelijke achterstand weg te werken in burgerlijke zaken (artikelen 9 tot 11), ingediend door mevrouw Nyssens.

celui-ci avec l'octroi éventuel de dommages et intérêts.

La proposition de loi modifiant l'article 975 du Code judiciaire, en ce qui concerne le rapport sur l'état d'avancement des experts, déposée par Nathalie de T' Serclaes(1), visant à ce que, en tout état de cause, quel que soit le délai fixé par le jugement ou concédé par les parties, l'expert doive, au moins une fois par an, présenter au juge l'état d'avancement de ses travaux, poursuit le même objectif d'éviter au maximum les lenteurs de la procédure.

Dans son rapport annuel 2000 sur le traitement des plaintes, le Conseil supérieur de la Justice fait le constat suivant :

«Beaucoup de plaintes portent sur la lenteur des procédures. Souvent ces délais sont explicables; ils n'en sont pas pour autant tolérables. Des procédures qui durent cinq, dix, voire quinze ans, épuisent littéralement le justiciable et on a le sentiment que, quelle que soit la décision, elle arrivera trop tard. Dans les plaintes francophones, le facteur de retard le plus fréquemment évoqué est sans conteste la durée des expertises.»

La présente proposition vise à accélérer la mesure d'instruction que constitue l'expertise. Elle permet ainsi de manière automatique la mise en route de celle-ci et le retour à l'audience pour plaidoiries après le dépôt du rapport. Elle généralise à la première instance l'expertise simplifiée autorisée en degré d'appel par l'article 989 du Code judiciaire.

COMMENTAIRES DES ARTICLES

Article 2

Selon l'article 965 du Code judiciaire, c'est à la requête de la partie la plus diligente que le greffier envoie aux experts sous pli judiciaire une copie certifiée conforme du jugement ordonnant l'expertise et nommant l'expert.

La modification proposée supprime la nécessité d'une requête. Le but poursuivi est que la mise en route de l'expertise se fasse de manière automatique.

(1) Doc. Sénat, n° 3-94/1: cette proposition de loi a déjà été déposée sous l'ancienne législature par Philippe Monfils (doc. Sénat, n° 2-1091/1, 2001-2002). Elle est redéposée par Mme de T' Serclaes au Sénat, et par M. Monfils à la Chambre.

nen waaraan ook sancties worden gekoppeld, de beperking van de honoraria van de deskundige of het aanvoeren van zijn verantwoordelijkheid, eventueel met toekenning van een schadevergoeding.

Het wetsvoorstel tot wijziging van artikel 975 van het Gerechtelijk Wetboek betreffende het voortgangsrapport van de deskundigen, ingediend door mevrouw Nathalie de T' Serclaes(1), streeft hetzelfde doel na. Het sterkt ertoe zoveel mogelijk vertragingen in de procedure te voorkomen, en bepaalt het volgende: «In ieder geval moet de deskundige, wat ook de termijn is die door het vonnis wordt opgelegd — of door de partijen is overeengekomen — ten minste een keer per jaar aan de rechter verslag uitbrengen over de voortgang van zijn werkzaamheden.»

In zijn jaarverslag over de behandeling van klachten, stelde de Hoge Raad voor de Justitie vast:

«Veel klachten hebben betrekking op de traagheid van de procedures. Dat er in vele gevallen een verklaring voor de termijnen is, wil nog niet zeggen dat zij aanvaardbaar zijn. Procedures die 5, 10, ja zelfs 15 jaar aanslepen, putten de rechtzoekende letterlijk uit en geven het gevoel dat de beslissing, ongeacht wat ze inhoudt, te laat komt. In de Franstalige klachten is de duur van de expertises onmiskenbaar de meest aangehaalde vertragsfactor.»

Dit voorstel strekt ertoe de onderzoeksmaatregel die het deskundigenonderzoek is, te versnellen. Het zorgt ervoor dat het onderzoek automatisch wordt opgestart en dat na de inlevering van het verslag opnieuw wordt overgegaan tot de pleidooien ter zitting. Het vereenvoudigde deskundigenonderzoek dat voor zaken in hoger beroep krachtens artikel 989 van het Gerechtelijk Wetboek is toegelaten, wordt uitgebreid tot zaken in eerste aanleg.

COMMENTAAR BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 2

Krachtens artikel 965 van het Gerechtelijk Wetboek zendt de griffier, op verzoek van de meest gereede partij, bij gerechtsbrief aan de deskundigen een eensluidend verklaard afschrift van het vonnis waarin het deskundigenonderzoek wordt bevolen en de deskundige wordt aangewezen.

De voorgestelde wijziging schrapt de vereiste dat er een verzoek moet zijn. De bedoeling is dat het deskundigenonderzoek automatisch wordt uitgevoerd.

(1) Stuk Senaat, nr. 3-94/1: dit wetsvoorstel werd reeds in de vorige zittingsperiode ingediend door Philippe Monfils (stuk Senaat, nr. 2-1091/1, 2001-2002). Het werd opnieuw ingediend door mevrouw de T' Serclaes in de Senaat en door de heer Monfils in de Kamer.

Article 3

Cette modification prévoit que l'affaire revient automatiquement à l'audience pour plaidoiries après le dépôt du rapport. Dès le dépôt du rapport, le greffier des rôles fixe la cause pour plaidoiries, en respectant un délai d'au moins trois mois afin de permettre aux parties de déposer d'éventuelles conclusions.

Article 4

L'article 989 du Code judiciaire permet au juge, dans les causes jugées en degré d'appel, de désigner un expert chargé de faire verbalement rapport à l'audience fixée à cette fin. Le juge peut aussi prescrire à cet expert de produire, lors de son audition, des états descriptifs, des plans ou des photographies utiles à la solution du litige.

La modification proposée a pour objet de généraliser à la première instance l'expertise simplifiée, autorisée en degré d'appel par l'article 989 du Code judiciaire.

Clotilde NYSENS.
Nathalie de T' SERCLAES.
Hugo VANDENBERGHE.

*
* *

PROPOSITION DE LOIArticle 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Dans l'article 965, alinéa 1er, du Code judiciaire, les mots «À la requête de la partie la plus diligente,» sont supprimés.

Art. 3

L'article 981 du même Code est complété par l'alinéa suivant:

«Dès le dépôt du rapport, le greffier des rôles fixe la cause pour plaidoiries, en respectant un délai d'au

Artikel 3

Deze wijziging strekt ertoe dat de zaak automatisch opnieuw ter zitting komt voor de pleidooien zodra het verslag is ingeleverd. Zodra het verslag is ingeleverd, bepaalt de griffier van de rollen de rechtsdag voor de pleidooien, daarbij rekening houdend met een termijn van ten minste drie maanden, zodat de partijen eventueel conclusies kunnen neerleggen.

Artikel 4

Artikel 989 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de rechter in zaken in hoger beroep een deskundige kan benoemen om mondeling verslag te doen op de daartoe vastgestelde zitting. De rechter kan die deskundige ook gelasten tijdens zijn verhoor staten van beschrijving, plans of foto's over te leggen, die dienstig zijn voor de oplossing van het geschil.

De voorgestelde wijziging strekt ertoe het vereenvoudigde deskundigenonderzoek dat voor zaken in hoger beroep krachtens artikel 989 van het Gerechtelijk Wetboek is toegelaten, uit te breiden tot zaken in eerste aanleg.

*
* *

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 965, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek worden de woorden «Op verzoek van de meest gerede partij zendt de griffier» vervangen door de woorden «De griffier zendt».

Art. 3

Artikel 981 van hetzelfde Wetboek wordt aangevuld met het volgende lid:

«Zodra het verslag is ingeleverd, bepaalt de griffier van de rollen de rechtsdag voor de pleidooien, daarbij

moins trois mois afin de permettre aux parties de déposer d'éventuelles conclusions.»

Art. 4

Dans l'article 989, alinéa 1er, du même Code, les mots «Dans les causes jugées en degré d'appel,» sont supprimés.

16 janvier 2004.

Clotilde NYSSENS.
Nathalie de T' SERCLAES.
Hugo VANDENBERGHE.

rekening houdend met een termijn van ten minste drie maanden, zodat de partijen eventueel conclusies kunnen neerleggen.»

Art. 4

In artikel 989, eerste lid, van hetzelfde wetboek, worden de woorden «In zaken in hoger beroep kan de rechter» vervangen door de woorden «De rechter kan».

16 januari 2004.